

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۱۲/۰۸

سید عظیم حسینی

معرفی تاریخچه تاسیس و فعالیت وزارت تجارت و صنایع

در قاموس کبیر افغانستان

در تاریخ افغانستان، برای نخستین بار نظام دولتی نسبتاً مدرن در زمان امیر شیر علی بمیان آمد، پس از آن در عهد امیر عبدالرحمن ادارات با وظایف مشخص ایجاد و در رأس آن اشخاصی مقرر شدند که تحت نظر مستقیم امیر انجام وظیفه مینمودند، اما پایه های اساسی یک نظام کاملاً جدید و عصری در زمان اعلیحضرت امان الله پیریزی شد. وزارت تجارت و صنایع افغانستان یکی از ارکان اساسی دولت افغانستان است که دارای قدمت تاریخی بوده و فعالیت آن در همین دوره آغاز گردیده است. شاه امان الله بعد از اعلام استقلال در سال ۱۲۹۸ مطابق (۱۹۱۹) میلادی، اقدام به انجام ریفرمهای فراگیر نموده دولت مستقل افغانستان را بر اساس قانون اساسی بنیان گذاشت. مطابق نظامنامه اساسی (قانون اساسی) تفکیک قوای ثلاثه دولت (قوه اجرائیه، قانون گذاری و قوه قضائیه) به میان آمد. بر مبنای قانون اساسی وظایف و مکلفیت های قوای سه گانه مشخص و قوای اجرائیه، تقنینیه و قضائیه ایجاد شد و هر یک از این قوا بصورت مستقل به کار و فعالیت خویش در ساحات مربوطه آغاز نمودند. در بخش قوه اجرائیه تشکیلات جدید اداری کشور طرح و عملی گردید. قوه اجرائیه افغانستان در سال ۱۹۱۹ به ترکیب ذیل تشکیل گردید: سردار عبدالقدوس خان اعتمادالدوله بحیث صدراعظم، صالح محمد خان سپه سالار وزیر حربیه، محمود طرزی وزیر وزارت خارجه، علی احمد خان شاه غاسی وزیر داخله، میرزا محمود خان امین نظام وزیر مالیه، غلام محمد خان وردک وزیر تجارت، محمد ابراهیم خان وزیر عدلیه، سردار عبدالحبیب خان وزیر معارف، علیجان خان وزیر زراعت، میرزا غلام قادر خان وزیر نقلیات (ترانسپورت) و در رأس همه شاه قرار داشت که وزارت حربیه را مستقیماً نظارت میکرد. جهت ایجاد دولتی مدرن، تنظیم بهتر امور و قانونی ساختن اقدامات دولت در ساحات مختلف سیاسی، اجتماعی و اقتصادی، برای نخستین بار در تاریخ کشور، نظامنامه تشکیلات اساسی افغانستان با لایحه وظایف تحت

د پانو شمیره: له 1 تر 27

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی

نام "تشکیلات اساسیه افغانستان" طرح و تدوین شد که در ۱۵ جوزای ۱۳۰۲ بعد از نشر نافذ گردید. درین نظامنامه پیرامون وظایف وزارت تجارت چنین آمده است:

"ماده ۵۷- وزارت تجارت دائماً برای توسعه و تسهیل تجارت داخلی و خارجی افغانستان و ترقی زراعت و انکشاف و... معادن در مملکت افغانستان تدابیر لازمه را بعمل می آورد.

ماده ۵۸- در وزارت تجارت مدیریت عمومی زراعت، مدیریت عمومی مکتوب، و سرکاتبیت مأمورین، و سرکاتبیت محاسبه و سر کاتبیت اوراق موجود است.

ماده ۵۹- مدیریت عمومی زراعت به ترقی و توسعه زراعت در افغانستان و بدخل نمودن اصول جدید زراعت در مملکت و بجلب وارداتیکه از زراعت بدست میآید و بفهمانیدن اصول استعمال انبارصنعی بمردم و بتاسیس مکاتب عملی فلاحت و به ترتیب کشتزارهای نمونه زراعت و حفرانهار جدید و تقسیم آب آنها و حسن محافظه جنگلهای افغانستان و ازسرنو بسررسانیدن جنگلهای واحداث درخت زارها در جوار قریه ها و بکندن و کاویدن معادن موجوده بصورت احسن و کشف و تحری (جستجو) معادن جدید و اصلاح جنس حیوانات مأمور است.

ماده ۶۰- معاملات مدیریت های گمرک و اصول تحصیل وجوهات گمرک مطابق نظامنامه مخصوص آن اجرا گردد.

ماده ۶۱- مدیر عمومی زراعت و مدیر گمرکهای ولایات و حکومتهای اعلی براه راست از طرف اعلیحضرت همایونی انتخاب و تعیین فرموده میشوند، دیگر مدیران وزارت و مدیران زراعت و ولایات و حکومتهای اعلی و مدیر گمرکات حکومتهای کلان از طرف انجمن انتخاب مأمورین تجارت (انتخاب و بمنظوری حضور شاهانه منصوب میشوند.

ماده ۶۲- مدیر عمومی زراعت و مدیر مکتوب نویسی و سرکاتب مأمورین و سرکاتب محاسبه و سرکاتب اوراق اعضای انجمن انتخاب مأمورین تجارت هستند.

انجمن انتخاب مأمورین تجارت در تحت ریاست وزیر تجارت تشکیل مییابد. " طوریکه از مواد نظامنامه معلوم میگردد، وزارت تجارت وقت، مزید بر امور تجارت، سکتور های مهم اقتصادی چون زراعت، صنعت، معادن، مواصلات، گمرکات و بند و انهار را

نظام مینا

تشکيلات سايشه افغانستا

در مطبع واره تجوړه د مجلس عالی و زراعتی کړید

۱۵ جوزا - ۱۳۰۲

تعداد مطبع (۳۰۰۰) عدد

نیز تنظیم، نظارت و رهبری مینمود و از وزارت‌های عمده و کلیدی بشمار میرفت. بعداً شعبات خرچگیری (گمرکات)، جریب کشی و غیره که در مرکز و ولایات وجود داشت، به این وزارت ملحق گردید.

با تحکیم نظام و ایجابات عصر، دوایر دیگر از قبیل ریاست تنویر، مدیریت عمومی فابریکات، مدیریت جاده غوربند و سایر جاده ها، مدیریت حمل و نقل، مدیریت سرده غزنی، ماموریت ذغال فرح، ماموریت نرخ موترها یکی پی دیگری درچوکات آن تاسیس شد و در سال ۱۳۱۶ نظر به انکشاف امور اقتصادی مدیریت های عمومی بریاست ارتقاء داده شد.

یکی از تعمیرات وزارت تجارت در سال ۱۳۱۳ در کنار دریای کابل

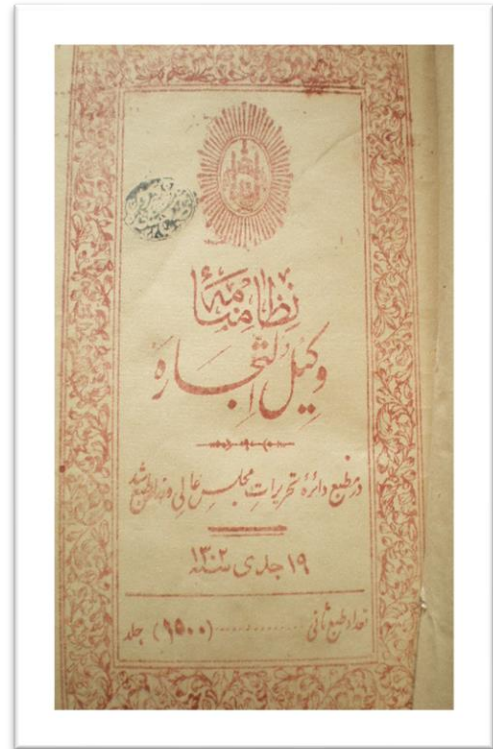
مقابل لیسه تجارت که تخریب شده است

با مرور زمان نظریه تراکم بیش از حد کار درین وزارت تصمیم برآن شد تا بعضی از بخشها به شکل تدریجی از تشکیل وزارت تجارت مجزا و به حیث واحد های مستقل عرض وجود نماید که بر مبنای آن طی سالهای ۱۳۱۵ و ۱۳۱۶ بعضی از بخشها از چوکات وزارت تجارت خارج و به ادارات مستقل ویا وزارت ارتقاء داده شد. با وجود آن نظر به تشکیل وسیع ووظایف متعدد، نام وزارت تجارت یک نام با مسمی نبودنابرهمین دلیل وزارت تجارت در سال ۱۳۱۷ به وزارت اقتصاد ملی مسمی گردید که تا سال ۱۳۳۵ به همین نام یاد میشد. مدیریت عمومی تفتیش بمنظور نظارت و مراقبت کلیه امور اقتصادی، تجارتي، صنعتی واداری وزارت اقتصاد، مانند سایر دوایر رسمی منظور

گردید. مأمورین وزارت و گمرکها و سرکاتب های گمرکها از طرف (انجمن انتخاب مأمورین تجارت) انتخاب وبمنظوری وزیر تجارت تعیین میگرددند، سایر مأمورین گمرکات از طرف مجلسهای مشوره ولایات وحکومتی های اعلی منتخب میشدند و فقط ورقهای انتخاب آنها بوزارت تقدیم ومنظوری حاصل میشد. برای امور زراعت کاتب های زراعت، جریب کشی وغیره و برای امور معادن نیز کاتب ها در تشکیل وزارت تجارت گنجانیده شد. بمنظور تنظیم بهتر امور در وکالت تجاری های افغانستان در خارج به تاریخ ۱۹ جدی ۱۳۰۲ نظامنامه وکیل التجار ترتیب وبعداد نشرنافذ شد که در آن به وکیل التجار در مورد بارچالانی وظایف مشخصی سپرده شد. وزارت تجارت (اقتصاد ملی) از لحاظ تاریخی در واقع حیثیت وزارت مادر را داشته و یکتعداد ازوزارت هاوموسسات مهم دولتی که فعلاً درتشکیلات اساسی دولت افغانستان نقش اساسی را بازی مینماید، در بطن خود پرورانیده است. چنانچه اینوزارت براساس تشکیل سالهای قبلی، فیصلهء منازعات تجاری ومحاكم مربوطه آن واموراداری را نیزتحت نظارت وکنترول خودداشت. درسال ۱۳۱۷ درریاست تجاری، مدیریت صادرات وواردات ایجادگردید. درسال ۱۳۱۸، درتعداد اعضای اتاق تجارت مرکز، که در ابتدا دارای یک تعداد معدود اعضا ویک مجلس بود، افزوده شد ومجلس مرافعه و تمیز تجاری جهت حل دعاوی که قضایای ابتدائی آن در محکمه ابتدائی مرکزی فیصله میشد، بعنوان مجلس دوم ایجاد شد.

بعدامحاكم قضایای تجاری از بدنه وزارت تجارت(وزارت اقتصاد ملی) جدا وبه بوزارت عدلیه تعلق گرفت. جهت انسجام امور، بعضی شعبات جدید مثل مدیریت صنایع دستی، مدیریت صنایع ماشینی، مدیریت ترانسپورت وتهیه در ریاست صنایع و مدیریت های مستقل وتعرفه، مدیریت تدوین قوانین، مدیریت بازار های داخلی، مدیریت احصائیه تجارت داخلی و خارجی، مدیریت تدقیق و مطالعات در ریاست تجاری در نظر گرفته شد. در سال ۱۳۱۸ دفتر آتسه تجاری در هند وبعداً وکالت التجاری افغانی در پشاور افتتاح شد. از سال ۱۳۱۹ - ۱۳۲۵ تشکیلات وزارت اقتصاد ملی مانند سالهای قبل باقیماند و تغییرات عمده در آن رونما نگردید.

در سال ۱۳۲۵ مدیریت تدوین قوانین در ریاست گمرکات وزارت اقتصاد ملی ایجاد گردید. این دفتر، قوانین مربوط تجارت مانند تجار، اهلیت تجاری، معلومات تجاری، عنوان تجاری، رقابت غیرقانونی، دفاتر تجاری، نمایندگان تجار، نمایندگان سیار تجاری، مامورین فروش ودلالی، شرکتهای تجاری کولکتیف یا تضامنی، شرکتهای کوماندیت یا تضامنی مختلط، شرکتهای سهامی یا انونیم واسناد تجاری مانند برات، حجت وچک آماده و طی مراحل نمود.

یکی از تعمیرات وزارت تجارت که حالا تخریب گردیده است

در اواخر سال ۱۳۲۸ و اوایل ۱۳۲۹ در تشکیل وزارت اقتصاد تغییراتی رخ داده، بعضی ریاست ها در تشکیل وزارت جدیداً ایجاد و برخی از تشکیلات بنابر اقتضای زمان از بین رفته و وظایف آنها به شعبات دیگر محول شد. در سال ۱۳۳۰ ریاست صنایع وزارت اقتصاد ملی برای ایجاد صنایع جدید اقداماتی را رویدست گرفته بعد از ارزیابی های همه جانبه تصمیم اتخاذ شد تا در نواحی کابل به تاسیس فابریکات سمنت، شیشه سازی، سگرت سازی، شمع ریزی، پبله وری و رنگ آمیزی بنابر نیازمندی های کشور اقدام گردد. بنابر نیاز مندی روز افزون به ایجا دموسسات ووزارت های مسلکی دیگر، یکتعداد از ادارات باز هم از بدنهء وزارت اقتصاد ملی مجزا وبه ادارات و موسسات مستقل دیگر ارتقاء یافت

و در نهایت وزارت اقتصاد ملی دوباره تغییر نام یافته و از ماه عقرب ۱۳۳۵ در تشکیلات اداری دولت بنام وزارت تجارت عرض وجود نمود.

طی همین سال ریاست ترانسپورت عمومی در چوکات وزارت تجارت ایجاد شد و وزارت تجارت بعد از تغییر نام از وزارت اقتصاد ملی بوزارت تجارت در سال ۱۳۳۵ فعالیت های را جهت بهبود و توسعه تجارت و سرمایه گذاری در افغانستان رویدست گرفت که رؤس مطالب آن شامل تاسیس شرکتها و بکار انداختن سرمایه های مترکم در ساحات فعال اقتصادی، تجارتی، حمل و نقل و غیره، و تنظیم امور تجارت، استقرار قیمت، انعقاد پیمانها و قرارداد های جدید تجارتی و تمديد موافقتنامه های منعقد با دول متحابه بخصوص ممالک نزدیک و همجوار که از لحاظ روابط همسایگی، داشتن راه های ترانزیتی و غیره اهمیت قابل ملاحظه در امور تجارتی و اقتصادی مملکت داشت، شمولیت در کنفرانسهای مهم اقتصادی و تجارتی جهان و اشتراک در نمایشگاه های بین المللی جهت یافتن بازارهای جدید، انکشاف صادرات و انجام مطالعات پیرامون ورود اموال وارداتی از طرق بهتر به کشور، وضع قوانین و مقررات بر حسب نیاز زمان و تعهدات بین المللی، تلاش در جهت بهبود و توازن بیلانس تجارتی میگردید.

تعمیر مرکز تحقیقاتی و پبله وری در علاوالدین کابل

وزارت تجارت در سال ۱۳۳۶ به تعمیر فعلی که یکی از بنا های با عظمت و تاریخی شهر کابل بوده و در سرک دارالامان در جوار تعمیر پارلمان فعلی کشور موقعیت دارد انتقال و جابجا گردید. ریاست مارکیتنگ در سال ۱۳۴۱ بریاست احصائیه و پلان تعدیل گردیده و همچنان ریاست کمیسیون نرخها در سال ۱۳۴۳ از بین رفته و وظایف آن به شعبات دیگر سپرده شد و شعبهء بنام موسسات و سرمایه گذاری و شعبه شرکت ها و بیمه در تشکیل گرفته شد و متباقی تشکیل وزارت در ظرف ۹ سال بدون تغییر باقیماند. در سال ۱۳۴۱ الی ۱۳۴۳ امور محاکم و حکمیت های تجارتی بوزارت عدلیه انتقال گردیده و بالمقابل رسیدگی از امور بنادر، اداره ریاست بندروالی در سال ۱۳۴۵ بوزارت تجارت سپرده شد. طی همین سال بر اساس پلان پنجساله اقتصادی وزارت تجارت برای نخستین بار جهت تنظیم بهتر امور ترانسپورت در کشور و بهبود حمل و نقل کالاهای تجارتی، به تشکیل و تاسیس یک اداره بزرگ و منظم مرکزی ترانسپورت تحت نام ریاست عمومی ترانسپورت اقدام نمود. وزارت تجارت به تدریج و مطابق نیاز زمان، نمایندگیها و وکالت تجاری های افغانستان را یکی پی دیگر در خارج افتتاح نمود. با ایجاد این نمایندگی ها در پشاور و

چمن پاکستان، مشهد و خرم شهر ایران فعالیت های موثری در راستای حل مشکلات تجار افغانی انجام شده، از مفقودی و خساره مند شدن اموال آنها در خاک پاکستان و ایران جلوگیری نمود. اموال ترانزیتی افغانستان با سهولت و مصئونیت از قلمرو ایران و پاکستان عبور داده میشود. در سال ۱۳۵۱ موسی شفیق صدراعظم بر اساس درخواست ریاست پارلمانی، بوزارت تجارت هدایت داد تا به یکی از بلاک های مکروریان نقل مکان و تعمیر وزارت تجارت برای ریاست پارلمانی تخلیه شود. وزارت تجارت الی سقوط حکومت موسی شفیق بفعالیت خویش در بلاک مکروریان ادامه داد اما پس از خلع محمد ظاهر شاه از سلطنت و ایجاد نخستین دولت جمهوری افغانستان توسط محمد داؤد، وزارت تجارت دوباره به تعمیر اصلی واقع در سرک دارالامان نقل مکان نمود که تا امروز (زمان تحریر این سطور) به فعالیت خویش ادامه میدهد. فعالیت وزارت تجارت در دوره های محمد ظاهر شاه و صدارت محمد داؤد، روی تنظیم پالیسی ها، تدوین قوانین و عقد موافقتنامه ها و تفاهمنامه ها تمرکز و بطور مستقیم در تجارت سهمی نداشت و دخالت نمیکرد. تصدی های دولتی مانند انحصارات و ریاست عمومی ارزاق و سیلو ها که مصروف فعالیت های تجاری، تولیدی و خدماتی بودند تحت نظارت و اداره وزارت

مالیه و ظایف محوله را انجام میدادند. بنابراین وزارت تجارت، تشکیل وسیع نداشت چنانچه در سال ۱۳۵۵ وزارت تجارت دارای ریاست های تجارت خارجی، انکشاف صادرات، تجارت داخلی و ریاست بین المللی ترانزیت بود.

تعمیر فعلی وزارت تجارت و صنایع

تصدیهای بندر تورغندی، شیرخان بندرو بندر حیرتان، ریاست تصدی چوب و یکتعداد موسسات دیگر از قبیل اتحادیه صادرکنندگان قالین، انستیتیوت قره قل، ریاست انکشاف

صادرات کاشمش، موسسه صادرات پشم کندهار، بانک انکشاف صادرات و پروژه انکشافی سبزیجات و میوه جات، ریاست افسوتر، ریاست عمومی ترانسپورت، ریاست انکشاف صنایع دستی بالاثرمسابی این وزارت و منظوری مقامات صالحه پا بعرضه وجود گذاشته و توسط این وزارت هدایت و رهنمائی میشود.

قابل تذکر است که در سالهای ۱۳۵۸-۱۳۷۰ وزارت تجارت یکی از بزرگترین و پرقدرت ترین وزارت های دولت بشمار میرفت و در حالیکه سکتور خصوصی را نیز تشویق و تسهیلات لازم را برایش فراهم مینمود، عملاً در تجارت داخلی و خارجی کشور سهم مستقیم و قابل ملاحظه داشت.

با تاسیس دولت مؤقت افغانستان در سال ۱۳۸۱ (۲۰۰۲) وزارتخانه ها درچوکات حکومت جدید افغانستان شروع بکار نمودند و قدمهای مهمی در جهت ایجاد نظام جدید و تحکیم آن برداشته شد. با تاسیس دولت مؤقت دروزارت تجارت کارهای موثری درجهت احیای دوباره وزارت تجارت انجام وفرهنگ دفترداری وکاربالای میز وچوکی ازسر گرفته شد و امور مربوط بتدریج بشکل عادی برگشت. وزارت تجارت، مانند سایر ادارات افغانستان کارهای مسلکی واجرایی را پس ازتشکیل دولت مؤقت از صفر آغازنمود وبا وجود کمبود منابع و کمی ها وکاستی ها توانست تجارت افغانستان را درمسیر اصلی آن قرارداد امکانات وزمینه های جدیدی را با همکاری کشورها، موسسات بین المللی، تجار و متشبهین داخلی، جهت رشد و انکشاف تجارت و جذب سرمایه گذاری ها میسر سازد و با کشودن دروازه های تجارت خارجی افغانستان برروی جهان، به تجارت خارجی در حال نزع افغانستان بویژه صادرات، روح تازه بخشد. بعد از ایجاد دولت جدید درافغانستان چرخش عظیمی درتجدید حیات وبهبود وضع تجارت پدیدآمد، وبا عقد موافقتنامه های همکاری های تجارتی، ترانزیتی، حمایت از سرمایه گذاری متقابل و موافقتنامه ترجیحات گمرکی با یکتعداد از کشورها و تدوین قانون سرمایه گذاری خصوصی، اصلاح سیستم جوازدهی، ایجاد سیستم کمیشنکاری جهت طی مراحل جوازنامه های تجارتی، فعال ساختن بنادر، توافق روی استفاده بندربحری چاه بهارو ترانزیت ایران، دعوت یک گروپ قانون دانان امریکائی جهت تدوین قوانین تجارتی واقتصادی واتخاذ تدابیر درراستای تقویت صادرات، هویت تجارتی کشور دوباره احیا گردید. درعین حال باید متذکرشد که اصلاحات در سیستم جوازدهی درحدی بود که یکتعداد اشخاصی که نه تاجر بودند ونه به تجارت علاقه داشتند ازین اصلاحات استفاده سؤنموده، جواز تجارت را صرف برای حصول پاسپورت بدست می آوردند. قسمیکه دیده شد یکتعداد زیادی بنام تاجرافغانی عازم کشورهای همسایه گردیده وبه کارهای غیر از تجارت پرداختند که لطمه بزرگی به اعتبار تجار، تجارت وحیثیت کشور وارد نمودند. براساس فیصله حکومت، در اواخرسال ۱۳۸۶

(۲۰۰۷)، بامجزا شدن بخش صنایع خفیفه از وزارت معادن و ادغام آن به وزارت تجارت، برای نخستین بار در تاریخ تجارت کشور، وزارت تجارت به وزارت تجارت و صنایع مسمی شد.

دردولتهای قبلی، بعضی اقدامات پیشگیرانه مانند ثبت "پروفورمه" های وارداتی و "علم خبر"، در امر ایجاد و آرشیف نمودن قیمت های وارداتی جهت تثبیت قیمت های امتعه وارداتی قرین به واقعیت و تهیه ارقام احصائیوی تجارتی نزدیک به حقیقت جهت تحلیل های تجارتی و اقتصادی و جلوگیری از گریز مکلفیتهای مالیاتی تجار عملی میگردید که این امر با رویکار آمدن دولت جدید به دلیل اینکه چنین اقداماتی در نظام اقتصادبازار جای ندارد از طرف وزارت مالیه ملغی قرار داده شد در حالیکه نظارت یکی از وظایف کلیدی دولت (وزارت تجارت و صنایع) بوده و هدف از ثبت "پروفورمه" های وارداتی که در اتاقهای تجارت به ثبت میرسید "علم خبر" که در سال ۱۳۵۳ در زمان ریاست جمهوری محمد داؤد الزامی شده بود، آن بود تا اتاقهای تجارت و صنایع و وزارت تجارت در جریان توريد اموال و امتعه قرار گرفته و هم عندالزوم به تجار مشورت های لازم ارائه گردد. درینصورت نتنها از تورم وارداتی جلوگیری بعمل میآمد بلکه جلو توريد اموال بی کیفیت نیز گرفته میشد و احصائیه های نسبتاً دقیق نیز جمع آوری میگردد. علاوه تانظارت بهتر بر پروسه واردات و اقدام پیشگیرانه در راستای جلوگیری از گریز تجار از انجام وجایب مالیاتی تامین میشد که بر مبنای آن تاجران مکلف بودند بعد از بارگیری اموال تجارتی شان از بنادر پاکستان و ایران قبل از ورود به کشور به وکالت تجاری های افغانستان در پاکستان و ایران مراجعه نموده سندی را بنام "علم و خبر" بدست آورده و آنرا خانه پری نمایند تا اموال با سند "علم و خبر" وارد کشور شود. باینترتیب اموال تجارتی که توسط وسایط بجانب کشور در حال انتقال بود پیش از رسیدن به سرحدات به ثبت میرسید. علم و خبر که دارای ۴ نقل بود، منحیث سند بها دار از سوی دولت برنگهای مختلف طبع و از جانب وکالت تجاری های افغانستان در پاکستان و ایران، بدسترس صاحب مال و یا در یور قرار داده میشد تا حین ورود به گمرک سرحدی کشور، نقل های آن در اختیار مراجع مربوط گذاشته شود و هر یک از این رنگها به یک مرجع خاصی مانند وکالت تجاری، صاحب مال، در یور و گمرک سرحدی تعلق داشت. این نظم که تاریخچه طولانی داشت دارای مزیت های بود که ذیلاً از آنها یادآوری میگردد:

- بر اساس علم و خبر نظارت جدی مبنی بر اینکه واسطه حامل مالتجاره معاً بار خویش بصورت حتمی از طریق

سرحد رسمی داخل کشور گردد وجود داشت.

- مالتجاره موجود در وسایط نقلیه نمیتوانست پیش از رسیدن به سرحد تخلیه شده و بعداً توسط حیوانات باربر بدون پرداخت محصول گمرکی از صدها معبر غیر رسمی در طول ۲۳۰۰ کیلومتر خطدیورند و غیر قابل کنترل بین افغانستان و پاکستان به کشور انتقال گردد.
 - واسطه نقلیه که مالتجاره را بدخل کشور انتقال میداد، بصورت حتمی جهت طی مراحل گمرکی به گمرک سرحدی و یا نزدیک ترین گمرک مراجعه مینمود.
 - محصول کالاهای تغییر نام درگمرک (که پرداخت عوارض گمرکی را کاهش دهد) اصلاً ممکن نبود.
 - زمینه فساد اداری و چشم پوشی مامورین گمرکات از پرداخت محصول گمرکی ومالیات دولت کمتر میسر بود.
 - سالانه ملیون ها دالراز مدرک فروش علم وخبربه عواید دولت سرازیر میشد.
- وکیل تجار افغانی هر سه ماه با تمام علم وخبرهای ثبت شده، جهت تطبیق اسناد با گمرکات به کشور سفر مینمود، تا ازحیف ومیل عواید دولت توسط تجار جلوگیری بعمل آید و در صورتیکه وسایط نقلیه به گمرکات مراجعه نه می کرد، پس از تطبیق اسناد تحت پیگرد قانونی قرار میگرفت وبر علاوه جریمه وجایب مالیاتی آن نیزبالایش تحویل میشد. طوریکه بملاحظه میرسد نظم قبلی در جمع آوری محصول گمرکی ومالیات کشور نهایت کارآ ومفید بودوبا شرایط گذشته وامروز افغانستان کاملاً مطابقت داشت و این کار بنابر پختگی دولتهای قبلی بخصوص در دوران ریاست جمهوری محمد داؤد که آگاهی کامل ازوضع جامعه وجود داشت، آغاز یافت. با ایجاد دولت مؤقت ورسمی شدن اقتصاد بازار منحیث سیستم اقتصادی کشوراز یکطرف وآغازتطبیق سیستم جدید عبور گمرکی بنام اسیکودا در گمرکات کشوراز سوی دیگر، نظم قبلی یعنی ورود اموال به اساس پروفورمه وعلم وخبر پیش از ایجاد وسراسری شدن سیستم جدیداسیکودا ازطرف وزارت مالیه ملغی اعلام شد که این اقدام یک جانبه نظارت برتجارت کشور را به چالش مواجه ساخت. سیستم جدید اسیکودا به یقین سیستم نهایت عصری بوده ومیتواند در تنظیم بهتر ومطمئن تجارت ترانزیتی مؤثرباشد، اما هنگامیکه سرحدات کشورباز وغیرقابل کنترل بوده وهم فساد گسترده درگمرکات وجود داشته باشد موثریت آن در تجارت وارداتی تحت سؤال جدی قراردارد. تا جائیکه معلوم است، حجم واردات کالاها وامتعهبازرگانی رو به افزایش است وهمین حالاً مالتجاره یکتعداد از وسایط نقلیه قبل از رسیدن به گمرک سرحدی، در مناطق سرحدی آنطرف خط دیورند تخلیه وبعدها توسط حیوانات باربر بدون پرداخت محصول به

تدریج از راه های قاچاقی به داخل انتقال می‌گردد و یا محموله های وارداتی با تغییر نام از گمرکات ترخیص می‌شود، در حالیکه در موجودیت علم و خبر چنین چیزی ممکن نبود. قبل از اینکه سیستم جدیداسیکودا در شرایط افغانستان موثریت خویش را ثابت سازد، می‌کانیزم نظارتی پیشینه که عبارت از صدور و ثبت پروفورمه های وارداتی و ثبت "علم خبر" بودازبین رفت و در نتیجه همه روزه خسارات بزرگی به اقتصاد کشور وارد می‌گردد که پروسه آن هنوز ادامه دارد. گرچه به نظر بعضی ها ممکن است این سیستم نظارتی کهنه باشد، اما باید گفت که در شرایط موجود کشور، این سیستم در حال کهنه بودن آن، جهت تقویت نظارت بر تجارت وارداتی و بلند بردن عواید گمرکی یک نیاز مبرم بشمار میرفت که میتوان سیستم ثبت در وکالت تجاری ها را از طریق توزیع «علم و خبر» ، با تقویت وکالت تجاری های افغانستان در پاکستان و ایران ، دوباره احیای نمود.

وزارت تجارت و صنایع در حال حاضر بحیث مرجع:

- ترتیب و تنظیم پالیسی ها؛

- تنظیم کننده بازار؛ و

- فراهم آورنده تسهیلات، فعالیت مینماید.

وزارت تجارت و صنایع طی ۱۰ سال اول در سه بُعدکاری خویش راهکار های نسبتاً بنیادی را انجام داده است که خلص آن ذیلآ یادآوری می‌گردد:

۱- ترتیب و تنظیم پالیسی ها و ایجاد زیربنای حقوقی ؛

الف. تدوین و طی مراحل قوانین

▶ به تعداد هفده عنوان قانون و ده عنوان مقررہ مطابق معیار های بین المللی طرح و تدوین، و از جمله قوانین سرمایه گذاری خصوصی، شرکت های سهامی و محدودالمسئولیت، شرکت های تضامنی، حکمیت تجاری و میانجیگری تجاری، حقوق مخترع و مکتشف، ثبت علایم تجاری، حمل و نقل، اتاق تجارت، ستندرد و حمایت از رقابت تحت نظر نویسنده این کتاب طی مراحل و نافذ گردید.

▶ تسوید و تدوین مقررہ ها برای قوانین شرکتهای سهامی و محدود المسولیت، شرکت های تضامنی و حکمیت تجاری و تسوید قانون افلاس در افغانستان تحت کار قرار دارد.

ب. طرح و ترتیب ستراتیژی ها و پالیسی ها

- طرح و ترتیب ستراتیژی وزارت تجارت و صنایع
- طرح و ترتیب ستراتیژی انکشاف اقتصاد ولایتی با در نظر داشت نقش سکتور خصوصی، ستراتیژی سکتوری انکشاف سکتور خصوصی، پالیسی رسمی سازی اقتصاد، و منجمنت خطر «**Management Risk**»، طرح و تسوید پالیسی صنعت با تمرکز خاص بالای تشبثات خورد و متوسط، جلب مساعدت های اداره اسمید مربوط (**USAID**) در رابطه به تهیه و تسوید ستراتیژی تشبثات کوچک و متوسط (**SMEs**) بمنظور فراهم آوری شرایط و امکانات مساعد بخاطر ایجاد فرصت های شغلی.
- اتخاذ تدابیر در جهت توضیح و هماهنگ سازی پالیسی های رسمی سازی اقتصاد افغانستان، و پالیسی رشد ولایتی .

ج. عقدموافقتنامه ها و تفاهمنامه ها بمنظور بهبود و تسهیل تجارت و سرمایه گذاری:

- عقد تعداد ۵۶ موافقتنامه دو جانبه و چند جانبه تجارتي، ترانزیتی، خط آهن، همکاری های تجاری و اقتصادی، حمایت از سرمایه گذاری های متقابل با کشور های امریکا، هالند، هند، ایران، برازیل، تاجکستان، چین، قزاقستان، ترکمنستان و ازبکستان.
- عقد موافقتنامه عبور و مرور سرحدی خط آهن با ازبکستان .
- عقد چهار موافقتنامه در مورد استفاده از چاه بهار با کشور ایران .
- عقد قرارداد ایکوتا «**ECOTA**» با سازمان ایکو «**ECO**».
- عقد قرارداد سافتا «**SAFTA**» با سازمان همکاریهای منطقوی جنوب آسیا، سارک «**SAARC**» بتاريخ ۳ اپریل ۲۰۰۷ در دهلی جدید .
- ترتیب و نهایی سازی مسوده موافقتنامه های تجارتي ، اقتصادی و سرمایه گذاری بین جمهوری اسلامی افغانستان و کشور های روسیه، ایتالیا، سنگاپور، پولند، امارات متحده عربی، قرغزستان و قزاقستان.
- اعلام همکاری کشور های دوست جاپان، کانادا، هند و جامعه اروپا به افغانستان تحت پروگرام کشور های کمترین انکشاف یافته.

انجام مذاکرات با بانک انکشاف آسیایی در مورد امتداد خط آهن حیرتان الی

مزار شریف درمانیلا.

- ✦ عقد موافقتنامه تجارتي با فدارتيف روسيه.
- ✦ عقد تفاهمنامه در مورد ارتقای دوران تجارت بين افغانستان و ايران.
- ✦ تفاهم روی امضای قرارداد های ترجیحی و توافق روی ایجاد کمیته مشترک تجارتي و ایجاد دفتر تجارتي افغانستان در بندر چابهار.
- ✦ عقد موافقتنامه تمدیدخط آهن حیرتان الی شهر مزار شریف با ازبکستان به ارزش ۱۶۵ میلیون دالر به کمک بانک انکشاف آسیایی (این پروژه قبلاً تکمیل وبه بهره برداری سپرده شده است)
- ✦ عقد موافقت نامه احیای مجدد شرکت سهامی افسوتر با شرکای جانب روسيه.
- ✦ موافقتنامه جدید ترانزیتی افغانستان-پاکستان اپتا (APTTA). موافقتنامه تجارت و ترانزیت افغانستان و پاکستان به تاریخ سه شنبه ۲۹ سرطان ۱۳۸۹ مطابق ۲۰ جولای ۲۰۱۰ میان دولت های افغانستان و پاکستان امضاء شد. موافقتنامه جدید برای هر دو کشور شرایط جدید ترانزیتی متقابل را بوجود آورده وپروسه عبور ترانزیتی را بین طرفین ساده وسهل وهمچنان قانونمند میسازد. در صورت عملی شدن این موافقتنامه از جانب دولت پاکستان (موضوع ترانزیت چالش دایمی با این کشور بوده است)، به وسایط ترانسپورتي افغانی اجازه میدهد محصولات افغانی را به بازارهای بزرگ هند و چین و نیز از طریق بنادر بحری کراچی وقاسم پورت به سایر نقاط جهان برساند. این موافقتنامه جایگزین موافقتنامه تجارت ترانزیتی افغانستان (ATTA) منعقدۀ سال ۱۳۴۴ (۱۹۶۵) گردید. در صورت تطبیق کامل اپتا (APTTA)، انتقال کالاهای صادراتی افغانی به بازار های خارجی را آسانتر، ارزانتر ورقابتي می سازد. اپتا باعث تشویق صادرات امتعه افغانی به بازارهای خارجی گردیده و دستیابی محصولات افغانی را به بزرگترین بازار های جهان بخصوص، بازار های دو همسایه بزرگ مانند هند با ۱/۲ میلیارد نفوس و چین با ۱/۳ میلیارد نفوس مساعد میسازد. اپتا صادرات افغانستان را از طریق ساده سازی و معیاری کردن پروسیجرها در سرحدات از دیاد میبخشد و تأخیر

در عبور از سرحدات و مسیر پاکستان را کاهش میدهد. همچنان اپتا پاکستان را قادر میسازد تا از طریق افغانستان، به دسترسی بازارهای آسیای میانه و ایران ادامه دهد که قبل از عقد این موافقتنامه این کار را انجام میداد. اپتا زمینه را برای اشتغال و تجارت بیشتر در افغانستان و پاکستان مساعد میسازد.

۲- تنظیم بازار

بمنظور تعمیم احکام قانون حمایت از رقابت و جلوگیری از انحصار، ریاست توسعه رقابت و حمایت از مستهلکین (مصرف کنندگان) در چوکات وزارت تجارت و صنایع تاسیس شد. این ریاست با ایجاد کارشیوه های (میکانیزم های) تامین نظارت و تنظیم بازار، کار عملی نظارتی را بروفق مکلفیت های وظیفوی در روشنی قانون حمایت از رقابت و جلوگیری از انحصار در بازار آغاز نموده است.

۳- فراهم آوری تسهیلات در امر بهبود تجارت و ترانزیت و مساعدت به رشد سکتور خصوصی

توسعه و تحکیم روابط تجاری و ترانزیتی

جهت تعمیم این مامول وزارت تجارت و صنایع مزید بر عقد موافقتنامه ها و تفاهمنامه های که با ممالک مختلف عقد مینماید، در ۱۹ کشور جهان آتسه های تجاری و وکالت تجاری فعال داشته و به تعداد ۳۴ نفر افغان و ۳۹ نفر کارمندان محلی در این نمایندگی ها مصروف کار میباشند.

ایجاد و تاسیس ادارات خدماتی منجمله:

- ریاست امور حقوقی، جهت تسوید، تدوین و طی مراحل قوانین، مقررات، لوایح، طرز العمل ها در راستای تقویت زیربنای حقوقی تجارت در کشور.
- دفتر ثبت مرکزی، بر اساس قانون شرکت های سهامی و محدود المسئولیت. در سال ۱۳۸۷ (۲۰۰۸)، دفتر ثبت مرکزی در چوکات وزارت تجارت و صنایع ایجاد و بفعالیات آغاز نمود که در نوع خود کاملاً یک پدیده جدید در جهت فراهم آوری تسهیلات برای سکتور خصوصی بوده و امور ثبت و راجستر شرکت ها و اشخاص حقیقی، بدون مراجعه به شعبات مختلف دولتی مانند دفاتر عواید وزارت مالیه، جریده رسمی و یا محاکم، صرف در یک محل و آن هم در دفتر ثبت مرکزی صورت میگیرد که از لحاظ زمانی، تسهیلات قابل توجه را

بوجود آورده و کاری که در گذشته از لحاظ زمانی در جریان چند روز حتی دو سه هفته انجام میشد، صرف در ظرف دو ساعت انجام میگردد. فعال شدن دفتر متذکره از دست آورد های خوبی در بخش فراهم آوری تسهیلات برای سکتور خصوصی افغانستان بوده، نه تنها سرعت عمل را در اجراءات بوجود آورده بلکه در امر کاهش فساد اداری مساعدت نموده است. این پروسه در ولایات کشور مانند ولایات بلخ، ننگرهار، قندهار، هرات و کندوز توسعه یافته و شرایط مناسب ثبت و راجسترا ایجاد گردیده است.

■ ریاست های تجارت و صنایع برای نخستین بار در تاریخ تجارت کشور بمنظور انسجام بهتر و بهبود امور تجارت و صنایع در ولایات ننگرهار، قندهار، بلخ، هرات، کندز و پکتیا تاسیس و شروع بکار نمود، همچنان نخستین تعمیر اداری ریاست تجارت و صنایع در ولایات بلخ و ننگرهار تکمیل و به بهره برداری سپرده شد.

■ ریاست تامین تجارت عادلانه که بعداً به ریاست توسعه رقابت و حمایت از مستهلکین مسمی گردید ایجاد شد.

■ ریاست انکشاف سکتور خصوصی، بمنظور تنظیم امور سکتور خصوصی. این اداره که مسئولیت ایجاد فضای مناسب برای رشد و انکشاف سکتور خصوصی، رفع چالش های اداری و ارائه خدمات بهتر به سکتور خصوصی اعم از مشبثین و تجار را دارد، بستر مناسب را جهت توسعه و انکشاف هدفمند سکتور خصوصی مساعدت میسازد.

■ اداره ملی ستندرد افغانستان (انسا). طی سال ۱۳۸۵ (۲۰۰۶) موضوع فعال ساختن هرچه بیشتر اداره ملی ستندرد، یکی از اولویت های کاری وزارت تجارت و صنایع و تحکیم زیربنای تکنیکی و بلند بردن ظرفیت های مسلکی کارمندان این اداره بود. مسوده قانون ستندرد افغانستان طرح و طی مراحل گردیده و محل مناسبی در منطقه پلچرخ جهت استقرار ریاست انسا و ایجاد لابراتوارها و تنظیم دفاتر اداره ملی ستندرد که از موانع عمده فعال شدن آن بشمار میرفت، منجانب وزارت تجارت و صنایع بدسترس این اداره گذاشته شد. اداره متذکره طی همین سال موفق گردید تا به تعداد ۹ ستندرد سفارشی جدید را برای میوه جات تازه و سبزیجات تدوین نموده و همکذا طرح ۲۹ ستندرد برای میوه جات خشک صادراتی و ۲ ستندرد برای مواد قالبین بافی را تحت

کار قرار دهد. اداره متذکره در سال ۱۳۸۶ (۲۰۰۷) از وزارت تجارت و صنایع مجزا و منحیث اداره مستقل تحت نام اداره ملی ستندرد افغانستان عرض اندام نمود.

■ بنادر غلام خان خوست، سپین بولدک قندهار، زرنج ولایت نیمروز، اسلام قلعه ولایت هرات، پیلر ولایت فراه و تورخم ولایت ننگرهار

■ اتحادیه ملی تجارتي زنان افغان. برای نخستین بار به همکاری وزارت تجارت و یکتعداد دونه ها در سال ۱۳۸۴ (۲۰۰۵) جهت تنظیم و انسجام فعالیت های زنان در عرصه تجارت منحیث ضرورت مبرم به ایجاد نهاد های انسجام دهنده و هم آهنگ کننده امور تجارت زنان تجارت پیشه، تحت نظر مینه شیرزوی تاسیس و به تعقیب آن طی چند سال اخیر با رشد و توسعه تجارت، در بخش زنان تجارت پیشه در سطح کشور بر تعداد این نهاد ها افزوده شده که از فدراسیون زنان تجارت پیشه، وده ها انجمن ها، شرکت ها و اتحادیه های زنان تجارت پیشه در سراسر افغانستان میتوان نامبرد (لست در ضمیمه ۵).

■ اداره انکشاف صادرات، اداره جدیدی در سال ۱۳۸۵ (۲۰۰۶) بنام اداره انکشاف صادرات با امکانات مالی بهتر و محتوای کاری جدید به مساعدت کشور المان بعوض ریاست انکشاف صادرات وزارت تجارت و صنایع ایجاد و فعالیت آغاز نمود تا در راستای بهبود صادرات فعالیت نماید. نمایندگی های اداره انکشاف صادرات در سه زون کشور (قندهار، هرات و بلخ) که ولایات صادراتی بشمار میروند تاسیس و فعال گردیده است.

■ مرکز واحد طی مراحل اسناد صادرات به تاریخ ۲۲ حوت ۱۳۹۰ مطابق ۱۳ مارچ سال ۲۰۱۱ در ریاست گمرک کابل تکمیل و افتتاح شد. این مرکز به منظور فراهم آوری تسهیلات و جلوگیری از سرگردانی تجار در شعبات مختلف در شهر، کاهش مصارف و کوتاه ساختن زمان طی مراحل اسناد مقدماتی و ایجاد سرعت عمل در روند صادرات میباشد. این مرکز که زمان طی اسناد گمرکی صادرات را از یک الی سه روز به دو الی سه ساعت تنزیل میدهد با کمپیوتر های جدید مجهز و بر مبنای شفافیت عمل نموده و توقع برده میشود از فساد جلوگیری شود.

■ فعال شدن دوباره کمیته تسهیلات ترانزیتی و ترانسپورتی به هدف تأمین هماهنگی بین بنادر، گمرکات، اتاقهای تجارت، بیمه، بانکها و سکتور خصوصی بغرض حل پرابلم های تجارتي و ترانزیتی.

➤ بازاریابی برای اقلام و امتعه صادراتی، تدویر و اشتراک در نمایشگاه ها:

○ ارسال نمونه های متنوع از میوه جات خشک افغانستان بکشورهای کویت، هند، ترکیه و چین. تامین ارتباط نزدیک با بیشتر از ۱۰۰ کمپنی خارجی وارد کننده قالین، میوه تازه، میوه خشک و سنگهای قیمتی.

○ در راستای بهبود و توسعه بازاریابی برای کالا های صادراتی افغانی، جمهوری اسلامی افغانستان طی این سالها در بیشتر از چهل نمایشگاه خارجی اشتراک نموده و موفق به اخذ سه مدال طلا و چندین مدال نقره و برنز از کشور های امریکا، قرغزستان و هندوستان گردیده است. علاوه بر این افغانستان در سال ۱۳۸۶ (۲۰۰۷) در نمایشگاه دوموتکس کشور المان در میان ۱۴۸ قالین از ده کشور جهان و در سال ۱۳۸۸ (۲۰۰۹) در شهر نیویارک حایز مقام اول گردیده و در همین سال در نمایشگاه سینینک کشور چین مقام بهترین قالین را از آن خود نمود.

○ جمهوری اسلامی افغانستان برای نخستین مرتبه در تاریخ تجارت افغانستان در نمایشگاه مادرید کشور هسپانیه که مدت سه ماه دوام داشت، با مساعدت مالی (PRT) کشور هسپانیه اشتراک نمود و نتایج خوبی را برای اشتراک کنندگان به ارمغان آورد.

○ در سال ۱۳۸۷ (۲۰۰۸) برای اولین بار وزارت تجارت و صنایع افغانستان برنده جایزه بهترین ارگان خدمات تجارتي بین کشور های کمترین انکشاف یافته گردید که جایزه متذکره از طرف مرکز تجارت بین المللی (ITC) در کشور هالند به جانب افغانی اعطا گردید.

○ نخستین نمایشگاه اختصاصی افغانستان در شهر ممبی هندوستان به مساعدت

مالی و تخنیکي (GIZ) المان و (USAID) امریکا دایر گردید که تاجران افغانی از آن بهره برداری خوبی نموده و در جهت توسعه صادرات خویش استفاده مؤثر نمودند.

○ نمایشگاه بین المللی قالین برای مرتبه دوم به ابتکار وزارت تجارت و صنایع در باغ بابر شهر کابل برگزار شد که برای مؤلدين و تجار قالین سودمند بود.

◦ ورکشاپ توضیحی پیرامون سیستم ترجیحات گمرکی امریکا برای افغانستان در کابل دایر و به تعداد ۳۰ تن از تجار ملی در آن اشتراک داشتند.

◦ ورکشاپ در مورد دیزاین و رنگ قالین دایر و شیوه های استفاده از رنگ مطابق به ضرورت بازار امریکا توضیحات ارائه شد که با استفاده از این نظریات مؤلدين میتوانند در ارتقای کیفیت قالین اقدام نموده و تولیدات خویش را مطابق تقاضای بازار عیار سازند.

◦ بمنظور بازار یابی و گزینش شرکای تجارتي جهت رشد صادرات طی سال ۱۳۸۷ (۲۰۰۸) امکانات اشتراک تاجران افغانی در نمایشگاه های شهر لاس ویگاس امریکا، دهکده جهانی دوبي و دهلی نو فراهم گردید که امتعه افغانی در هند مقام دوم را کسب و تاجران افغانی با یافتن بازار ها و شرکای جدید تجارتي، دست آورد های خوبی به همراه داشتند.

◦ تدویر نمایشگاه های محصولات افغانی در تاجکستان و شرکت در نمایشگاه جمهوری مردم چین ، اشتراک در نمایشگاه بین المللی دهلی بمنظور بازار یابی و معرفی محصولات صادراتی.

◦ توافق با معاون وزارت دفاع ایالات متحده امریکا پیرامون اکمالات قوای ائتلاف از تولیدات و محصولات داخلی افغانستان.

◦ تدویر نخستین کنفرانس ملی طی سال ۱۳۸۷ (۲۰۰۸) پیرامون بررسی مشکلات و موانع صادرات کشور به همکاری مالی و تخنیکي دونران خارجی در کابل، که در آن بیش از «۶۰۰» نفر تاجر ، مولد و صادر کننده اشتراک ورزیده، روی چالش های موجود بحث همه جانبه نمودند و فیصله های لازم اتخاذ گردید.

◦ تدویر نخستین نمایشگاه محصولات افغانی در مسکو.

➤ بهبود کیفیت پروسس و بسته بندی کالاها،

◦ تلاش در جهت ایجاد شرایط مناسب پروسس و بسته بندی برای امتعه صادراتی کشور دوام داشته که در نتیجه آن امکانات جدیدی برای صدور امتعه صادراتی در کشور های آسیائی، اروپائی و امریکائی میسر گردیده است، چنانچه تجار افغانی توانسته اند امتعه تجارتي خویش را که عبارت

از قالین و گلیم ، میوه خشک و تازه ، پوست قره قل ، سایر پوست باب ، نباتات طبی و سنگ های قیمتی میباشد به بازار های جدید صادر نمایند.

◊ آموزش تشبثات کوچک و متوسط بمنظور آماده شدن درجهت رشد صادرات .

◄ الحاق به سازمانهای منطقی و بین المللی

➤ افغانستان در سال ۱۳۸۵ (۲۰۰۶) بحیث ناظر در سازمان تجارت جهانی (WTO) شامل گردیده و تلاش درجهت الحاق کشور به این سازمان با وجود نظریات موافق و مخالف جریان دارد. رژیم تجارت خارجی (MoFTR) (بعد از جمع آوری نظریات ازارگانهای ذیربط و تحلیل نهائی به سازمان جهانی تجارت ارسال و از قراین معلوم میشود که ممکن است عضویت افغانستان در سازمان تجارت جهانی در سال ۱۳۹۴ (۲۰۱۵) نهائی گردد. کار و اتخاذ آماده گی های لازم جهت الحاق افغانستان به سازمان تجارت جهانی (WTO) داوم دارد .

➤ جمهوری اسلامی افغانستان گامهای استواری در راستای تحکیم همکاری های منطقی برداشته و عضویت سازمان های منطقی ایکو « ECO » ، جنوب آسیا سارک « SAARC » و کریک « CAREC » را حاصل نموده است.

➤ موضوع شناخت مالکیت های فکری یا معنوی (Intellectual Property) و ایجاد زیربنای حقوقی آن در کشور یکی از مسایل با اهمیت بوده و داشتن سیستم مالکیت های معنوی یکی از پیش شرط های الحاق افغانستان به سازمان جهانی تجارت میباشد که در زمینه قدم های ابتدائی اما استوار برداشته شده است. در نخستین اقدام افغانستان در سال ۱۳۸۴ (۲۰۰۵) عضویت سازمان جهانی مالکیت های فکری یا معنوی (WIPO) را بدست آورد و به تعقیب آن در طرح و تدوین قوانین مالکیت های فکری (معنوی) تحت نظر نویسنده این اثر اقدام نمود، چنانچه قانون حق مخترع و مکتشف به اساس فرمان تقنینی نافذ و قانون علایم تجاری در ولسی جرگه به تصویب رسیده و نافذ گردید.

◄ اصلاح و ساده سازی پروسیجرها:

■ وزارت تجارت و صنایع به همکاری اداره حرکت در راستای فراهم آوری تسهیلات بیشتر، نحوه جوازدهی تجارتي را موردبررسی قراردادها و اینکه چگونه میتوان در پروسه جوازدهی تغییراتی وارد نمود، در سال ۱۳۸۷ (۲۰۰۸) با یک شرکت بین المللی مالی (**International Finance Corporation**) قرارداد صورت گرفته و قرار است پیرامون کاهش مصارف و پروسه مغلط جوازدهی جهت افزایش شفافیت از طریق ثبت اسناد مربوط و اینکه چگونه جوازنامه ها به شرکت ها صادر گردد اصلاحات صورت گیرد که فیز اول آن تکمیل و فیز دوم آن در حال سازماندهی میباشد.

توزیع جوازنامه ها طی سال ۱۳۹۲

تعداد	حالت
۵۱۱۳	تجدیدی
۶۱۴۳	تغییر/اصلاح
۱۰۲۱۱	توزیع جدید
۱۲۵۳	لغو/انحلال
۲۲۷۱۴	مجموع جوازنامه های پروسس شده
۲۱۴۶۷	مجموع جوازنامه های فعال

منبع: دفتر ثبت مرکزی وزارت تجارت و صنایع

توزیع جوازنامه ها طی سال ۱۳۹۲ به تفکیک فعالیت

نوع فعالیت	تعداد
استخراج معدن	۱
تجارتی	۲۰۷۵۲
ترانزیتی	۱۳۰۵
ترانسپورتی	۳۷
خدماتی	۲۸۶
ساختمانی	۲۴۶
صنعتی	۷۱
کوپراتیفی	۴
سایر جواز نامه ها	۱۲
مجموع جوازهای ثبت شده	۲۲۷۱۴

منبع: دفتر ثبت مرکزی وزارت تجارت و صنایع

توزیع جوازنامه ها طی سال ۱۳۹۲ به تفکیک شخصیت حقوقی

نوع تشبث	تعداد
شراکت	۱۰۵
شرکت تضامنی	۳
شرکت سهامی	۳۵۵
شرکت محدود المسئولیت	۱۷۰۱۶
مالکیت انفرادی	۵۱۶۴

د پانو شمیره: له 22 تر 27

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په څیر و لولئ

۷	موسسه بین المللی
۱۵	موسسه غیردولتی
۴۹	کمیسیون کاران
۲۲۷۱۴	مجموع تشبثات ثبت شده

منبع: دفتر ثبت مرکزی وزارت تجارت و صنایع

در سال ۱۳۹۲ (۲۰۱۳) به تعداد ۲۲۷۱۴ جوازنامه توزیع گردیده است که تفصیل آن در جداول فوق توضیح گردیده است.

▪ کاهش زمانی و تحت یک سقف آوردن امور ثبت و راجستر شرکت ها، تشبثات

و تجار انفرادی در چوکات دفتر ثبت مرکزی وزارت تجارت و صنایع.

▪ کاهش پروسیجرهای قبلی ترتیب اسناد صادراتی از ۱۴ مرحله به ۶ مرحله.

➤ تاسیس و توسعه پارکهای صنعتی

• به تعداد ۱۳ پارک صنعتی در ۱۱ ولایت کشور ایجاد گردیده و همچنان پارکهای صنعتی قالین در ولایات فاریاب و ننگرهار جدیداً تاسیس و به تعداد ۴۹۷ فابریکه در پارک های صنعتی کشور فعال و به تعداد ۹۵۵ فابریکه تحت ساختمان و مونتاژ قرار دارد. به تعداد (۱۷۵۴) نمره زمین صنعتی برای متشبهین غرض ایجاد فابریکات در بخش های صنایع خفیفه مواد غذایی و صنایع ثقیله، صنایع دستی و خدماتی توزیع گردیده که احداث و ایجاد فابریکات و تاسیسات صنعتی ادامه دارد.*

• بر علاوه ، اداره آيسا به کمک مالی بانک جهانی و **USAID** چهار پارک صنعتی ذیل را احداث و مدیریت نموده است

➤ پارک صنعتی جمعه محمد محمدی :

پارک مذکور در فاصله ۷.۵ کیلومتری شرق شهر کابل در جوار فابریکه نساجی بگرامی موقعیت داشته ، فاز اول آن به مساحت ۹ هکتار زمین برای ۳۳ فابریکه تولیدی در سال ۲۰۰۶ بعد از منظوری کمیسیون عالی سرمایه گذاری توزیع گردیده است. درین پارک تا حال به ارزش ۲۵ میلیون دالر سرمایه گذاری از جانب سکتور خصوصی صورت گرفته که زمینه کار را برای بیشتر از ۱۵۰۰ تن مساعد نموده است.

▶ پارک صنعتی شوراندام در ولایت کندهار:

پارک صنعتی شوراندام به مساحت ۱۵ هکتار در فاصله ۱۰ کیلومتری در شرق شهر کندهار موقعیت دارد در سال ۲۰۰۹ به کمک **USAID** احداث گردید که از جمله ۲۴ نمره زمین قابل توزیع ۸ نمره آن بعد از منظوری کمیسیون عالی سرمایه گذاری به ۵ کمپنی توزیع گردیده است که زمینه کار برای حدود ۳۰۰ تن ایجاد شده است.

▶ پارک صنعتی گوریمار مزار شریف:

این پارک در ساحه ۲۵ هکتار به کمک **USAID** در سال ۲۰۰۷ احداث گردیده که از جمله ۴۶ نمره زمین قابل توزیع ۴۰ نمره آن بعد از منظوری کمیسیون عالی سرمایه گذاری به سکتور خصوصی توزیع شده است و شش فابریکه عملاً در آن فعالیت تولید دارند.

▶ پارک صنعتی حصار شاهی ننگرهار:

پارک صنعتی حصار شاهی ولایت ننگرهار در ساحه ۲۰۶ هکتار زمین احداث شده است ، فاز اول آن به مساحت ۱۲۶ هکتار به کمک بانک جهانی در سال ۲۰۱۰ احداث گردید و زیربنای فاز دوم آن در مساحت ۸۰ هکتار قسماً به کمک **USAID** اعمار گردیده است از مجموع ۱۴۰ نمره زمین در فاز اول این پارک به تعداد ۸۰ نمره بعد از منظوری کمیسیون عالی سرمایه گذاری به سکتور خصوصی توزیع شده است که کار اعمار فابریکات در آن جریان دارد.

▶ همچنان موازی ۵۳.۵ جریب زمین برای ۱۶ شرکت در فاز چهارم پارک صنعتی ولایت هرات بعد از منظوری کمیسیون عالی سرمایه گذاری توزیع گردیده است.

▶ علاوهً کار احداث پارکهای صنعتی قالین در ولایت بلخ ۹۵ فیصد و مواد غذایی در قندهار ۷ درصد پیشرفته است.*

▶ تدویر کنفرانس ها

- تدویر کنفرانس **Afghanistan Investment Conference** در دبی
غرض تشویق و جذب سرمایه گذاری ها در افغانستان.
- تدویر کنفرانس **Afghanistan Reconstruction Summit** در ترکیه
غرض تشویق و جذب سرمایه گذاری ها در افغانستان.
- اشتراک و سهم گیری وزیر تجارت و صنایع در چهارمین جلسه (TIFA) در ایالات متحده امریکا.

* اداره حمایت از سرمایه گذاری افغانستان.

چاپ اسناد و رساله ها

- ▶ ترتیب و تدوین رساله تحت نام محصولات و وضعیت تولید در کشور.
- ▶ لست صادرکنندگان افغانستان
- ▶ ترتیب رهنمود کامل تجارت و سرمایه گذاری برای نخستین بار در افغانستان.
- ▶ تجدید چاپ رهنمای بارچالانهای افغانستان .

ایجاد بورد عالی مشورتی متشبهین ملی

- تاسیس بورد با عضویت ۵۷ تن از تاجران ، سرمایه گذاران و متشبهین تولیدی با تشکیل کمیته های جدا گانه.
- ایجاد کمیته بین الوزارتی انکشاف سکتور خصوصی جهت تامین رشد و انکشاف سکتور خصوصی با در نظر داشت اولویت های تعیین شده در ستراتیژی انکشاف ملی افغانستان.

طرح انکشاف و ساختن زیر بنا های فزیکي بنادر

- طرح برنامه جدید بخاطر فراهم آوری تسهیلات تجارتي در بنادر تورخم ، اسلام قلعه ، تورغندی و شیرخان بندر.

د پانو شمیره: له 25 تر 27

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په څیر و لولئ

سروی و مطالعات تخنیکي و اقتصادي بنادر

سروی و مطالعات تخنیکي و اقتصادي بنادر و اخچير بدخشان، خواجه قچی فاریاب، نوپاس
کنروکلدار بلخ جهت ارتقای ظرفیت ترانزیتی کشور

علاوه بر تدابیر و اقدامات اتخاذ شده یک سلسله تدابیر دیگر تحت دوران است مانند:

- الحاق به کنواسیون های بین المللی ترانزیت و تسهیلات تجاری.
 - ایجاد ریاست های تجارت و صنایع در ولایات کندهار ، هرات ، پکتیا و کندز.
 - ایجاد بنادر جدید، مانند اشکاشم ولایت بدخشان، چاه قاسم ولایت فاریاب، کلدار ولایت بلخ، و آخجیر ولایت بدخشان.
 - شمولیت در سیستم ترانزیت منطقوی سارک، کرک و ایکو.
 - عقد موافقتنامه ترانزیتی با کشور های قزاقستان و قرغزستان.
 - طرح ، ترتیب و تطبیق پالیسی صنعتی و انکشاف صادرات.
 - نهائی سازی طرح ستراتیژی تشبثات کوچک و متوسط « SMEs ».
 - بازسازی و ایجاد پارکهای جدید صنعتی در ولایات کابل، کندز، خوست، فاریاب، هرات، تخار، غزنی و کاپیسا.
 - تداوم کار در جهت الحاق به سازمان جهانی تجارت « WTO »
 - تطبیق ریفرم جواز نامه ها.
 - توسعه اداره ثبت مرکزی در ولایات.
 - اتخاذ تدابیر در جهت بستر سازی و توسعه نظام مالکیت معنوی.
 - بهبود شاخصهای فعالیت های تجاری و اقتصادی افغانستان «Doing Business».
- خلص تشکیلات سال (۱۳۹۲) وزارت تجارت و صنایع افغانستان:

مقام وزارت تجارت و صنایع

معینیت امور تجاری

معینیت امور انکشاف صنایع و سکتور خصوصی

معینیت امور مالی و اداری

ریاست ها و آمریت ها:

۱. ریاست دفتر
۲. ریاست منابع بشری
۳. ریاست اطلاعات و ارتباط عامه
۴. ریاست صدور جوازنامه ها
۵. ریاست اداری و امور مالی
۶. ریاست تفتیش داخلی
۷. ریاست ثبت مرکزی فعالیت های تجاری، مشاغل و مالکیت فکری
۸. ریاست تسهیلات ترانزیتی
۹. ریاست عمومی تجارت بین المللی
۱۰. ریاست عمومی انکشاف سکتور خصوصی
۱۱. ریاست امور حقوقی
۱۲. ریاست توسعه رقابت و حمایت از مستهلکین
۱۳. ریاست استراتژی، پالیسی و پلان
۱۴. ریاست انکشاف صادرات
۱۵. ریاست تطبیق اصلاحات و تحلیل امور مالی تصدیها و شرکتها
۱۶. ریاست تخنیکي امور صنایع
۱۷. ریاست پارک های صنعتی
۱۸. آمریت جندر
۱۹. آمریت تکنالوژی معلوماتی و مخابراتی
۲۰. آمریت تنظیم امور تجارت مواد نفتی و گاز مایع